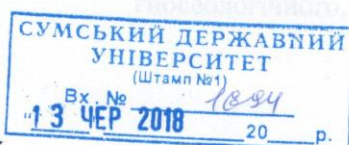

ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата юридичних наук, доцента Маркової Олени Олегівни на дисертаційне дослідження Уткіної Марини Сергіївни «Адміністративно-правові засади функціонування фінансової системи України», подане на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Протягом останніх років Україна перебуває на етапі активних реформаторських звершень, які спрямовані на формування ефективного та якісного забезпечення функціонування усіх сфер суспільно життя. Із розвитком та появою нових умов суспільного життя, а також економічних відносин, особливо актуальною на сьогодні залишається проблема щодо функціонування фінансової системи в контексті євроінтеграції, а також зміни напрямків її розвитку та становлення в період фінансової нестабільності. Зважаючи на той факт, що фінансова система України почала формуватися як самостійна після проголошення незалежності, процес її розвитку надалі продовжується. Варто погодитись із здобувачем, що від стабільної фінансової системи безпосередньо залежить забезпечення ресурсами усіх сфер суспільного життя, а також в цілому задоволення потреб населення (с. 15). Відсутність єдиного системного підходу в цілому до визначення терміну «фінансова система», ускладнюються і питання щодо визначення її структурних елементів, суб'єктів управління нею, принципів побудови і т.д. Саме потреба вдосконалення адміністративно-правових засад функціонування фінансової системи України, недостатня розробленість теоретичних положень, недосконалість правового регулювання у цій сфері обумовлюють важливість комплексного дослідження адміністративно-правових засад функціонування фінансової системи.

З огляду на вищезазначене, дисертація Уткіної М. С. є актуальною і своєчасною, оскільки вона присвячена теоретичному осмисленню адміністративно-правових засад функціонування фінансової системи України.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Про актуальність дослідження свідчить те, що дисертаційне дослідження виконане відповідно до основних положень Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», схваленої Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5; Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016–2020 роки, затвердженої Постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 3 березня 2016 р.; науково-дослідних тем навчально-наукового інституту права Сумського державного університету «Діяльність органів публічної влади щодо забезпечення стабільності та безпеки суспільства» (номер державної реєстрації 0114V001904) і «Концепція нової інноваційної моделі державного управління фінансовою системою України» (номер державної реєстрації 0118U003582), а також в контексті виконання наукового дослідження на базі Університету м. Фоджа (Італія) в рамках освітнього проекту Європейського Союзу Erasmus + (проект КА107), грантова угода № 2017/06.

Мета дисертаційного дослідження полягає у тому, щоб на підставі аналізу існуючих наукових підходів, чинного національного законодавства та практики його реалізації, а також зарубіжного досвіду функціонування фінансових систем комплексно дослідити сутність та особливості адміністративно-правових засад функціонування фінансової системи України і напрямків їх удосконалення.

Надане на рецензування дисертаційне дослідження є першою фундаментальною та комплексною роботою, присвяченою визначенню сутності та особливостей адміністративно-правових засад функціонування фінансової системи України, а також виробленню пропозицій щодо його покращення.

Об'єкт та предмет дослідження сформульовані чітко і відповідають вимогам ДАК України.

Ступінь обґрунтованості положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації забезпечується використання сучасних загальних і спеціальних методів наукового пізнання: історико-правового, гносеологічного, порівняльно-правового, структурно-функціонального,

аналітичного та інших методів пізнання процесів і явищ. Загалом, методи дослідження є цілком сучасними й обґрунтованими, що стало запорукою успішного вирішення поставлених дисертантом завдань.

Високий ступінь обґрунтованості результатів дослідження зумовлений досить раціональною та внутрішньо узгодженою структурою дисертаційної роботи. Науково-теоретичне підґрунтя дослідження становлять численні наукові праці фахівців у галузі загальної філософії, загальної теорії держави і права, соціології, теорії управління, адміністративного права, фінансового права, інших галузевих правових наук, у тому числі зарубіжних дослідників. Нормативною основою дослідження є Конституція України, міжнародні нормативно-правові акти, закони та підзаконні нормативно-правові акти, що визначають правові засади функціонування фінансової системи. Інформаційною та емпіричною базою дослідження є інформаційні, періодичні та довідкові видання, статистичні матеріали.

Зміст дисертаційного дослідження висвітлений достатньо повно, виклад в роботі положень ґрунтується на опрацюванні літературних джерел із проблематики дисертаційного дослідження. Здобувачем було сформульовано ряд висновків, які здатні стати внеском у розвиток вітчизняного адміністративного, фінансового права.

Наукова новизна одержаних результатів полягає, насамперед у тому, що ця робота є однією з перших спроб комплексно, з використанням сучасних методів наукового пізнання, урахуванням новітніх досягнень наук адміністративного та фінансового права визначити сутність та особливості адміністративно-правових засад функціонування України та виробити авторське бачення напрямів їх удосконалення. У результаті проведеного дослідження автором було сформульовано та обґрунтовано низку положень, висновків та пропозицій, яким властиві елементи наукової новизни.

На особливу увагу заслуговують наступні положення, висновки, рекомендації та пропозиції, що викладені в цій дисертації, які найбільш наочно демонструють її наукову новизну, теоретичну та практичну значущість:

- обґрунтування визначення фінансової системи зарубіжних науковців. Дисертантом зазначено, що основну увагу в більшості визначень при розкритті змісту даної дефініції зосереджено на фінансових інституціях та фінансах, залишаючи поза увагою вагому роль управлінських структур (с. 62);

- авторське визначення поняття фінансової системи України, під яким запропоновано розуміти сукупність фінансових відносин, врегульованих правовими нормами щодо формування, розподілу та використання ресурсів державними органами та установами, що здійснюють фінансову діяльність; (с. 70);

- виокремлені здобувачем основні принципи фінансової системи: цілісності (емерджентності); ієрархічності; самостійності; функціонального призначення ланок фінансової системи (або ж адміністративно-територіальний принцип); динамічності; стійкості; стабільності; фінансової безпеки держави; публічності та прозорості; справедливості й неупередженості; ефективності та результативності (с. 84);

- обґрунтування дисертантом того, що необхідно чітко відмежовувати функції самої фінансової системи, а також функції управління фінансової системи, зважаючи на те, що ці дві категорії є різними за своїм змістовним наповненням (с. 85);

- визначено, що функції фінансових систем зарубіжних країн розглядаються в контексті аналізу категорії «фінансова система» як економічної (с. 90);

- обґрунтовано, що проаналізовані класифікації систем суб'єктів фінансової системи містять певні недоліки (с. 99);

- цілком логічним є висновок дисертанта про те, що, проводячи паралель між фінансовою діяльністю державних органів та органів місцевого самоврядування, методи здійснення такої діяльності на цих двох рівнях майже не різняться. Єдиною відмінністю є методи, які притаманні та властиві безпосередньо для місцевого рівня здійснення фінансової діяльності (с. 135);

- увагу акцентовано на тому, що кожній стадії фінансової діяльності як держави, так і органів місцевого самоврядування властиві свої групи методів, завдяки яким і забезпечується її ефективність та оптимальна дієвість (с. 135);

- визначено недоліки функціонування фінансової системи України, акцентуючи увагу на складових компонентах адміністративно-правових засад: 1) категоріальний апарат; 2) нормативно-правове забезпечення; 3) система суб'єктів; 4) форми та методи діяльності суб'єктів (с. 191).

У дисертації сформульовано й інші цікаві та корисні положення та висновки.

Наукове і практичне значення дисертації. Аналіз змісту роботи свідчить про самостійну, завершену, аргументовану, комплексну роботу і дозволяє констатувати науково-теоретичний та прикладний рівень проведеного дослідження. Висунуті й обґрунтовані дисертантом висновки і пропозиції становлять наукову цінність та можуть бути використані у: науково-дослідній роботі; правотворчості; навчальному процесі та практичній діяльності (підтверджено актами впровадження).

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Однак, разом із тим, дисертаційне дослідження не позбавлено певних недоліків та суперечливих положень, які потребують додаткових пояснень та уточнень.

1. Визначений здобувачем організаційно-адміністративний аспект розуміння фінансової системи потребує уточнення та роз'яснення (с. 58).

2. Наголошуючи на тому, що фінансовій системі притаманними є ознаки та особливості, які її характеризують (с. 60), дисертантові варто було б висловити свій перелік таких ознак.

3. Вказуючи на те, що ні в чинному законодавстві, ні серед науковців не сформовано єдиного підходу щодо визначення принципів фінансової системи (с. 84), дисертантові варто було б висловити своє бачення шляхів усунення вказаної проблеми.

4. У підрозділі 2.1 «Система суб'єктів управління фінансовою системою України та особливості їх адміністративно-правового статусу» здобувач

достатньо часто посилається на законодавчі акти, цитуючи їх.

5. Не зовсім повно охарактеризовано дисертантом структурні елементи адміністративно-правових засад, до яких включено: 1) категоріальний; 2) нормативний; 3) інституційний та 4) інструментально-технологічний елементи (с. 173). Вказаний перелік доцільно доповнити такими елементами, як правові інструменти та правові засоби.

Вищенаведені зауваження, які в певній мірі носять характер побажань, не можуть суттєво вплинути на загальну позитивну наукову цінність рецензованої роботи та якісну оцінку проведеного автором дослідження. Теоретичні результати й наукові положення, які містяться в цій дисертації, характеризуються єдністю змісту і свідчать про особистий вклад автора в юридичну науку.

Повнота висвітлення результатів дослідження. Основні положення дисертаційного дослідження викладено у семи статтях, опублікованих у фахових виданнях України та наукових періодичних виданнях інших держав, п'яти тезах наукових повідомлень на науково-практичних конференціях, а також отриманих Свідоцтвах про право власності на твір. Це свідчить про ретельну роботу, проведеною дисертантом в процесі наукового дослідження та його апробації. Автореферат дисертації відповідає її змісту та відображає основні положення і результати дослідження. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до вимог, встановлених МОН України.

Загальний висновок.

Наведене дозволяє зробити висновок, що дисертаційне дослідження «Адміністративно-правові засади функціонування фінансової системи України» виконане на належному науково-теоретичному рівні, є завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що вирішують конкретне наукове завдання, яке має суттєве значення для науки адміністративного та фінансового права. Виходячи із зазначеного, слід вказати, що дисертаційне дослідження за своєю актуальністю, новизною постановки та вирішенням досліджених проблем, теоретичним рівнем і практичною корисністю,

обґрунтованістю одержаних результатів повністю відповідає науковій спеціальності 12.00.07 та вимогам Порядку присудження наукових ступенів, а його автор – Уткіна Марина Сергіївна заслуговує присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

доцент кафедри юридичних дисциплін
Сумської філії Харківського національного
університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент

О. О. Маркова

*Людмила Маркова
Завідувач КМЗ*

Л. 61